

ارزیابی الگوهای معماری بناهای با قابلیت ثبت میراثی و واجد ارزش تاریخی

(نمونه موردی: بخش صفی آباد-اسفراین)

ابوالفضل نجفی

کارشناسی ارشد معماری

abool.najafi@gmail.com

چکیده

ثبت آثار و بناهای تاریخی در فهرست آثار ملی یکی از حرکت های جدی و مؤثر در حفظ و حراست از ابنیه تاریخی به شمار می رود خانه های تاریخی، نماد سازگاری انسان با محیط پیرامون و چگونگی بهره مندی بهینه از نیروهای طبیعی است. بافت مناطق تاریخی دوره اسلامی نشان می دهد که عوامل مختلفی چون اقلیم و فرهنگ بر چگونگی ساختار و شکل گیری خانه های مسکونی تأثیرگذار بوده است. در بخش صفی آباد اسفراین خانه های سنتی متعددی وجود دارد که تعلق تاریخی آن ها به دوره های صفویه تا قاجار باز می گردد. این خانه ها با ساختار پیچیده و متفاوت خود، چهره دگرگونی در میان بافت سنتی منطقه، به وجود آورده اند. عدم توجه و شناخت سازمان میراث فرهنگی نسبت به ثبت و مدیریت این بناها با توجه به قرارگیری در منطقه محروم ضرورت انجام پژوهش را فراهم ساخت. این پژوهش در نظر دارد ضمن معرفی خانه های بارز سنتی بخش صفی آباد اسفراین، به شناخت عناصر سازنده و ویژگی های کالبدی فضایی خانه ها، با درک اصول و ارزش های فرهنگی حاکم بر معماری مسکونی، به تعیین الگوهای معماری بارز جهت ثبت میراثی آن ها بپردازد. علاوه بر اینکه با مطالعه چرایی و چگونگی ساختار معماری این بناها، می توان الگویی مناسب و پایدار برای ثبت میراثی دیگر بناهای این منطقه استخراج نمود. پژوهش حاضر با رویکردی تاریخی و با روش توصیفی-تحلیلی انجام پذیرفته است. مستندسازی ویژگی های معماری مبتنی بر جمع آوری منابع کتابخانه ای و بررسی های میدانی است. برای دستیابی به این هدف، تعدادی از خانه های سنتی صفی آباد متعلق به دوره صفویه تا پهلوی، به لحاظ عناصر کالبدی مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج حاصل از تحقیق حاکی از هماهنگی منطقی الگوهای معماری خانه های سنتی بخش صفی آباد با معیارهای سازمان میراث فرهنگی جهت ثبت بناها است.

واژگان کلیدی: میراث فرهنگی، الگوهای معماری، ثبت میراثی، ارزش تاریخی، بخش صفی آباد اسفراین

مقدمه

بناهای کهن و تاریخی یک شهر، تصویر شکل یافته زنده ای از واقعیت تاریخی آن شهر است که به شیوه های گوناگون و به صورت لایه های مختلف به زبان معماری در طول زمان بیان شده است. هر لایه از این محدوده مبین یک نوع زندگی، تفکر، اندیشه و فرهنگ است. بناهای تاریخی از جمله این فضاها می باشند که بسته به موقعیت جغرافیایی، شرایط اقلیمی و فرهنگ مردم در هر دوره از تاریخ از ویژگی های ساختاری متفاوتی برخوردارند. این بناهای تاریخی به عنوان آثار مهم گذشته در شهر، به خاطر ارزش های محیطی، زیبایی شناسی و فرهنگی بایستی به طور پویا و پیوسته مورد توجه قرار گیرند. این فضاهای پویا نه تنها به دلیل ارزش منظره ای، بلکه به جهت خاطرات جمعی که بر گرفته از دوره های تاریخی آن می باشد اهمیت می یابد.

یکی از سیاست های سازمان میراث فرهنگی ایران به منظور حفاظت از آثار تاریخی، ثبت این آثار در فهرست آثار ملی بوده است. این سیاست ریشه در قانون راجع به حفظ آثار ملی دارد بر اساس ماده دوم از این قانون دولت مکلف است از کلیه آثار ملی ایران که دارای حیثیت تاریخی یا علمی یا صنعتی خاصی می باشند فهرستی ایجاد کند و آثار مکشوفه بعدی را نیز به آن اضافه نماید در نتیجه این قانون و همچنین قانون ثبت آثار ملی ۱۳۱۲، تعداد زیادی از ابنیه با ارزش کشور در این فهرست ثبت شد که در برخی موارد دولت اقدام به خریداری این آثار نموده و در بسیاری از موارد با حفظ مالکیت شخصی، در زمینه حفظ اثر با مالک همکاری نموده است. ثبت آثار و بناهای تاریخی در فهرست آثار ملی یکی از حرکت های جدی و مؤثر در حفظ و حراست تپه ها و ابنیه تاریخی به شمار می رود.

بناهای با ارزش میراثی به عنوان یکی از اجزای پیکره فرهنگی جوامع، می توانند بازگوکننده ظرفیت ها و ویژگی های فرهنگی ما در قالب گردشگری فرهنگی باشد. به طور کلی می توان گفت، توجه و تصویر کشیدن ارزش ها می تواند مبنایی برای تصمیم گیری های مربوط به حوزه گردشگری و میراث فرهنگی باشد. از دیگر سو می توان با اولویت بندی مداخله اجرایی پروژه های گردشگری فرهنگی با شناخت قابلیت های مکان های میراث معماری و شهری با هدف بهبود وضعیت اقتصادی، فرهنگی اجتماعی ساکنان، توسعه و ترویج فرهنگ و هویت بومی و منطقه ای و در جهت حفظ و احیای هویت تاریخی این شهر شاهد تاثیر قابل توجهی بود. (شماعی و پوراحمد، ۱۳۸۳: ۱۸۱). از این رو بناهای توانمند ثبت جهانی و ارزش تاریخی بر اساس توافق نامه های ثبت جهانی یونسکو و میراث فرهنگی هستند که دارای ویژگیها و الگوهای معماری با ارزش هم در بعد کالبد بنا و هم دارای ارزش اصالت در بعد معنوی باشند.

ثبت یک اثر در فهرست میراث جهانی سبب جلب توجه بیشتری از سوی متخصصان و هم از سوی مردم به آن خواهد شد؛ سازمان یونسکو و سایر سازمان های جهانی مرتبط با بناها و یادگارهای تاریخی و فرهنگی نیز کمک های فنی و علمی خود را در صورت نیاز در اختیار کشور صاحب اثر می گذارند. علاوه بر این در سالیان اخیر ثبت میراث معنوی و غیر مادی ملت ها نیز

مورد توجه قرار گرفته است؛ زیرا میراث فرهنگی یک کشور تنها به آثار مادی به یادگار مانده از گذشتگان آن محدود نمی شود. فرهنگ معنوی و غیر مادی و جنبه های ذهنی و غیر ملموس جوامع نیز از اهمیت همسان با آثار مادی برخوردارند.

سند چشم انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی و همچنین قانون برنامه های چهارم و پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، هر یک به شکلی بر ضرورت ارتقاء کیفیت در معماری ایران تأکید داشته اند. به عبارت دیگر نگاه اسناد بالادست، برنامه ریزی و برنامه دهی در این زمینه با هدف زمینه سازی حفظ و شناسایی بناهای باقابلیت ثبت میراثی بوده است. بر این اساس هدف از پژوهش حاضر ارزیابی الگوهای معماری بناهای با قابلیت ثبت میراثی و واجد ارزش تاریخی می باشد.

معیارهای دیرینگی از منظر سازمان میراث فرهنگی

میراث فرهنگی شامل آثار باقیمانده از گذشتگان است که نشانگر حرکت انسان در طول تاریخ می باشد و با شناسایی آن زمینه شناخت هویت و خط حرکت فرهنگی او میسر می گردد و از این طریق زمینه های عبرت برای انسان فراهم می آید. (صمدی، ۱۳۸۳: ۸۳). همچنان که ملاحظه می شود، قانونگذار علیرغم برداشتن قید زمانی از این معیار با ذکر عبارت "آثار باقیمانده از گذشتگان" بر وجود وصف دیرینگی و قدمت در آثار فرهنگی تأکید دارد.

در سوی دیگر، عده ای از غربیان، در تعیین معیاری برای شناسایی یک اثر فرهنگی، ویژگی ارزشمند بودن را برای آن برگزیده اند. این معیار که مورد پذیرش کنوانسیون میراث فرهنگی و برخی از کشورها واقع شده، بدین معناست که یک شی یا اثر فرهنگی می بایست ارزشمند باشد تا بدین عنوان شناخته شود و در پاسخ به این که این ارزشمند بودن از چه طریقی احراز و ارزیابی می شود گفته اند، معیار های این ارزشمندی شامل موارد زیر می باشند:

۱. ارزشمندی برای جامعه، یعنی این آثار می بایست برای جامعه کنونی واجد ارزش باشد. این ارزش می تواند شامل ارزش های معنوی و یا زیبایی شناسانه باشد.

۲. ارزش های تاریخی، یعنی این آثار می بایست به فهم گذشته تاریخی بشریت کمک نماید.

۳. ارزش های علمی، این آثار می بایست در درک مردم و محیط زندگی آن ها موثر باشد.

و از آن جا که این معیارها را کلی و مبهم یافته اند، به ناگزیر سعی در ارائه معیارهای دیگری برای ارزش های فوق شده اند که این معیارها را کمیاب بودن، معرف، نشانه و یا بیانگر بودن، قابلیت اظهار و بیان یک خصوصیت ویژه و یا مراحل از زندگی بشر را داشتن و نیز قابلیت کمک به فهم پدیده های طبیعی یا انسانی، ذکر کرده اند. (صمدی، ۱۳۸۳: ۸۴)

هدف نهایی از تمامی بحث ها و مناقشات در این عرصه آن است که شی یا اثر میراثی تحت حمایت و پوشش قانون قرار بگیرد و از آسیب و نابودی در امان باشد، اگر قرار باشد اثری به عنوان میراث فرهنگی شناخته شود و از آن حمایت نشود، این خود نقض غرض است. وانگهی، ضرورتی ندارد که برای تامین هدف ارزشمند بودن، بر فرض اهمیت، یکی از مهمترین ویژگی های میراث فرهنگی که همان قدمت و یا دیرینگی آن است را حذف نماییم، چرا که همان طور که در بند بعدی به آن پرداخته خواهد شد، این ارزش ها در بطن پیام انسانی مندرج در آثار فرهنگی نهفته است و به خوبی این هدف را تامین می کند.

(شایسته، ۱۳۸۴:۸۳). لذا می توان چنین نتیجه گرفت که وجود عنصر دیرینگی یا قدمت در یک اثر میراث فرهنگی، ضروری بوده و اجتناب ناپذیر است.

الگوهای با ارزش معماری معاصر برای تبدیل شدن به میراث فرهنگی تاریخی دوران معاصر

توانمندی های معمار نقش مهمی در تبدیل شدن یک اثر معماری به بنایی فاخر دارد. بسیاری از بناها و آثار شاخص میراث جهانی، توسط معماران بزرگ و باتجربه ساخته شده اند. یک معمار توانمند و باتجربه عاملی مؤثر در تضمین موفقیت یک پروژه معماری است. یک معمار صاحب سبک که منش طراحی خود ویژه ای دارد و در پی شبرد و ارتقاء معماری معاصر سهم به سزایی ایفا کرده است. (Mahdavinejad et al., 2013).

بسیاری از بناهایی که به ثبت جهانی رسیده اند، از منظر طراحی معماری دارای ویژگی های منحصر به فردی بوده اند. در اغلب این بناها، طراحی معماری علاوه بر پاسخگویی به نیازهای عادی طرح، جنبه های کیفی خاصی را نیز در بر داشته است. بداعت و نوآوری در طراحی معماری، مهمترین ویژگی این بناهاست. (Mahdavinejad et al., 2013) در توضیحاتی که درباره بناهای ثبت شده جهانی وجود دارد، مشاهده می شود که اغلب آنها از بالاترین فناوری زمان خویش برخوردار بوده اند و از لحاظ «کیفیت ساخت» نیز مشخصات منحصر به فردی نیز داشته اند. به عبارت دیگر بسیار دقیق، باحوصله و با بالاترین کیفیت ساخته شده اند.

اهمیت کاربری یک اثر معماری را نمی توان نادیده گرفت. تاریخ نشان داده است که برخی از کاربری ها شانس بیشتری برای تبدیل شدن به یک معماری جاودان و پاینده دارند. به عنوان مثال مساجد تاریخی ایران زمین بسیار بیشتر از خانه هایی است که به عنوان اثر تاریخی مانده است. موضوع ساخت یک پروژه ساختمانی نیز می تواند باعث تبدیل شدن آن به آثاری ملی و یا جهانی شوند. به عنوان مثال خانه ای که کانون یک انقلاب یا تحول اجتماعی است و رهبران یک کشور در آن سکونت دارند، موضوع مهمی را در اذهان عمومی زنده نگه می دارند، به همین سبب میراثی برای آینده تلقی می شوند

روش شناسی تحقیق

روش تحقیق در پژوهش حاضر با رویکردی تاریخی و با روش توصیفی -تحلیلی انجام پذیرفته است. مستندسازی ویژگی های معماری مبتنی بر جمع آوری منابع کتابخانه ای و بررسی های میدانی است. با توجه به موضوع پژوهش، با مطالعه مبانی نظری

معیارها و شاخص های مؤثر بر ثبت بناها استخراج شده و سپس این معیارها در یک مدل سنجش بنا به موارد مذکور امکانات و محدودیت های پژوهش، وضعیت نمونه موردی و اهداف طرح مصوب و پژوهش پالایش و دسته بندی شدند و در مدل مفهومی پژوهش نشان داده شدند مطابق با

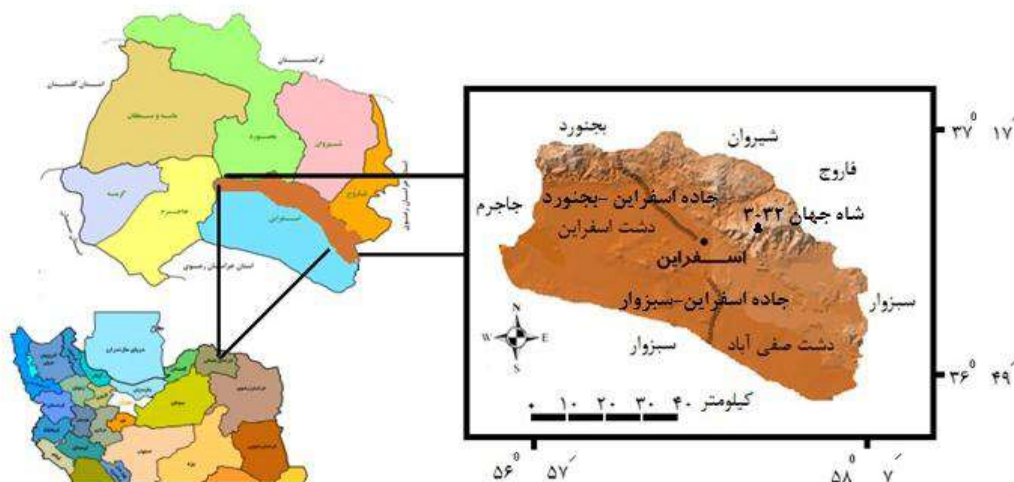
نمودار مدل مفهومی، شاخص های مربوطه سنجش و مورد ارزیابی قرار گرفتند. روند ارزیابی پژوهش مطابق با نمودار (۱) می- باشد:

نمودار ۱: روند ارزیابی پژوهش

محدوده مورد بررسی

صفا آباد یکی از بخش های شهرستان اسفراین استان خراسان شمالی است که در فاصله ۷۵ کیلومتری شمال آن و ۶۰ کیلومتری غرب سبزوار، استان خراسان رضوی قرار دارد. بخش صفا آباد شامل دو دهستان صفا آباد و بام است. این بخش با وسعت ۱۲۰۰۰ کیلومتر مربع از وسیعترین بخشهای استان خراسان شمالی و سرزمین ایران به شمار می رود و با تعمیم هر دو دهستان، دارای آبادی مسکونی و غیر مسکونی است (ولیزاده و همکاران، ۱۳۹۰) (شکل ۱).

این دهستان از زمینی هموار، مسطح و کویری برخوردار است و خاک آن رسی و شنی است. هرچند که خاک صفا آباد نسبت به اطراف اسفراین از استعداد حاصلخیزی بیشتری برخوردار است، اما بنا به دلایل کمی میزان نزولات جوی و کاهش منابع آبی زیرزمینی، از نظر پوشش گیاهی مناطق های فقیر و دارای واح ههای کوچک و متعدّد برای کشاورزی و دامداری است. رودخانه های این دهستان نیز، فصلی و کم آب هستند؛ به طوری که ۹۰ آبادی در دهستان صفا آباد توسط ۳۰ رشته قنات تغذیه می شوند.

شکل ۱: موقعیت بخش صفی آباد در استان خراسان شمالی و شهرستان اسفراین

یافته‌ها

بررسی و تحلیل الگوها و معیارهای ارزشی بناهای سنتی و معاصر

به طور کلی الگوهای معماری ابنیه با ارزش بخش صفی آباد مطابق الگوها و شاخصهای ثبت میراثی مدل مفهومی پژوهش فصل دوم جدول (۱) مورد بررسی قرار میگیرند.

جدول ۱: فاکتورهای با ارزش بناها با قابلیت ثبت میراثی

شاخصها و الگوهای با ارزش معماری		گونه	
ویژگیهای بعد کالبدی (ملموس)		ابنیه سنتی	
ویژگیهای بعد معنایی (ناملموس)			
ارزشها ذاتی و درونی اثر تاریخی	<ul style="list-style-type: none"> - پرهیز از تشخیص - رعایت مقیاس فضایی 		مردم واری
	<ul style="list-style-type: none"> - پرهیز از ارتفاع بلند - تامین نیازهای مختلف افراد ساکن 		
ارزش زیبایی شناسی	<ul style="list-style-type: none"> - اعتدال در تزیینات - استفاده از تزیینات کاربردی - میانه روی - دروسعت بنا - ایجاد فضاهای چند عملکردی 		پرهیز از بیهودگی
	<ul style="list-style-type: none"> - اصلت مصالح به کار رفته - اصلت مهارت ها - اصلت در کیفیت استقرار 		
ارزش اصلت	<ul style="list-style-type: none"> - مکانیابی مناسب - تامین آسایش حرارتی و برودتی 	خودبسندگی	
	<ul style="list-style-type: none"> - ارزش مهارت و تکنیکهای ساخت - ارزش اعتقادی - ارزش احساسی - ارزش هویت 	نیارش	
	<ul style="list-style-type: none"> - تقارن - تعادل 		

<ul style="list-style-type: none"> -ارزش علمی -ارزش خاص بودن -ارزش کاربردی -ارزش مکانی -ارزش اقتصادی -ارزش قدمت 		<ul style="list-style-type: none"> -ایجاد سلسه مراتب فضایی -ایجاد محرمیت -ایجاد مرکزیت -ایجاد خلوت 	درونگرایی	
<ul style="list-style-type: none"> -دیرینگی بنا -شکل دادن به خاطرات گروهی -دربر داشتن رویدادهای مهم تاریخی -ارتباط آثار با محیط شک لگیری -هماهنگی با محیط 	ارزشهای اکتسابی			
شاخصها والگوهای با ارزش معماری				گونه
حوزه های تحلیلی بناهای معماری معاصر				
ویژگی ها و مشخصات استخراج شده از مجموع ههایی که تاکنون به ثبت جهانی رسیده اند.				
<ul style="list-style-type: none"> -شاخص بودن معمار -طراحی معماری -فناوری روزآمد -موضوع و کاربری 		حوزه معماری به معنای اخص کلمه		ابنیه معاصر
<ul style="list-style-type: none"> -قانون گذار -استقبال عمومی -منظر فرهنگی 		حوزه عوامی موثر در طراحی		

- رویکرد بین رشته ای و عملکرد گروهی - مشارکت - انعطاف پذیری - تکمیل مجموعه معماری به وسیله دیگر طرح ها	حوزه تصمیم سازی و تصمیم گیری	
---	-------------------------------------	--

ماخذ: (نگارنده)

بررسی و تحلیل شاخصه های کیفی بناهای با ارزش بخش صفی آباد

بافت روستایی بخش صفی آباد اسفراین در حد فاصل منطقه کوهستانی و مناطق پست قرار گرفته است. بافت روستایی کهن بخش صفی آباد، ترکیبی از زمین های کشاورزی، باغ ها و منازل مسکونی است. در این بافت، فضاهای زیستی به صورت فشرده وصل به یکدیگرند. معابر در این روستاها، باریک و دیوارهای مرتفع در مسیر یک خط شکسته امتداد دارند. هسته سکونتگاه اولیه روستایی در فاصله چند کیلومتری اسفراین مرکزیت دهستان صفی آباد، قرار داشت. در دو قرن گذشته با مرکزی روستاهای امروزی به وجود آمدند و استقرارگاه هایی در سایر نقاط نیز شکل گرفتند. محور اصلی، در فواصل زمانی معین جمعی توسعه و شکل گیری آبادی های بخش صفی آباد در کنار قنات های منطقه است. به طور کلی خانه های سنتی صفی آباد در بافت پیوسته و متراکم و منظم شکل گرفته اند. همچنین در ساختار و فرم برخیز این خانه ها، دو هسته ای بودن بنا، مشاهده می شود.

ساختمانهای بخش صفی آباد در گذشته به علت رعایت اصول و معیارهای اقلیمی در برابر شرایط گذشته به علت نامساعد آب و هوایی عملکرد خوبی داشتند. در حقیقت میزان دما، بارندگی، رطوبت، پوشش گیاهی و دیگر عناصر اقلیمی حاکی از جای گیری ناحیه صفی آباد، در حاشیه کویر با اقلیمی گرم و خشک است. از این رو، دارای شبهای سرد و روزهای بسیار گرم است. در فصل زمستان نیز، دارای آب و هوای مالیم و شبهای نسبتاً سرد است موضوع و اهمیت جریان باد در طرح و ساخت محیط مسکونی از دیرباز مورد توجه معماران بوده است. (امینی، ۱۳۸۵: ۷۹)

بر اساس بررسیهای میدانی صورت گرفته در صفی آباد، بیشتر خانه های برجای مانده مربوط به دوره صفوی تا دوره پهلوی است. «معماری دوره صفویه که با نام شیوه یا سبک اصفهانی معروف است» (پیرنیا، ۱۳۸۴: ۲۳) در بسیاری از بناهای معماری این بخش مشاهده می شود. این سبک از اوایل دوره صفوی در معماری ایران رایج شد و در شهرهای بزرگ به ویژه تهران و اصفهان تا اواسط دوره قاجار ادامه پیدا کرد.

بیشتر خانه های این منطقه با سبک اصفهانی شناخته شدند. معماری درونگرا یکی از شیوه های رایج معماری در بناهای دوره صفوی است، هرچند اقلیم در انتخاب اصل درونگرایی ر بوده است. بخش صفی آباد با در نظر گرفتن شرایط اقلیمی، از بافتی متراکم و فشرده برخوردار است، از اینرو ویژگی درونگرایی آن جلوه گر است. خانه های برونگرا در صفی آباد به شکل چهار صفا و کوشک و با عناصری چون حوضخانه در مرکز به دوره پهلوی، نمونه های بنا، نمود یافته است.

شکل گیری فرم، پلان و جهت گیری در خانه های بومی و سنتی، تحت تأثیر عوامل طبیعی بوده است. در حقیقت توجه به زمینه های کالبدی، اقلیمی جغرافیایی، تاریخی، اجتماعی- فرهنگی ساختگاه و درک محیط پیرامون از اصول مهم در معماری پایدار است (احمدی، ۱۳۹۱: ۳۵) با بررسی طرح خانه های سنتی و نظم هندسی آشکار در بافت روستایی صفی آباد در می یابیم که عوامل اقلیمی در شکل گیری این خانه ها، بیش از عوامل فرهنگی- اجتماعی باز نمود می یابد.

جدول ۲: ویژگی های ساختاری خانه های بخش صفی آباد

ویژگی خانه ها	خانه اژدریان	خانه ابراهیمی ۱	خانه ابراهیمی ۲	خانه لطفی	خانه خان تقوی
نقشه	ماخذ: نجفی، ۱۳۹۲	ماخذ: نجفی، ۱۳۹۲	ماخذ: نجفی، ۱۳۹۲	ماخذ: نجفی، ۱۳۹۲	ماخذ: GoogleEarth
دوره	صفوی	افشاریه-زندیه	صفوی	قاجار	صفوی
گونه شناسی	اصفهانی	اصفهانی	اصفهانی	اصفهانی	اصفهانی
هندسه بنا	مربع	مستطیل	مستطیل	مستطیل	مستطیل
ساختار بنا	یک ایوانی	یک ایوانی	یک ایوانی	یک ایوانی	دو ایوانی
رون	رون راسته	رون راسته	رون راسته	رون راسته	رون راسته
طبقات	یک	دو	یک	یک	دو
ویژگی خانه ها	خانه احمد نجفی	خانه محمد نجفی	خانه حاج فضل الله نجفی	خانه کربلایی عباس فاضلی	خانه غلامی
نقشه	ماخذ: نجفی، ۱۳۹۲	ماخذ: نجفی، ۱۳۹۲	ماخذ: نجفی، ۱۳۹۲	ماخذ: نجفی، ۱۳۹۲	ماخذ: نجفی، ۱۳۹۲
دوره	صفوی	قاجار	صفوی	اواخر صفوی	قاجار

اصفهانی	اصفهانی	اصفهانی	اصفهانی	اصفهانی	گونه شناسی
مستطیل	مستطیل	مستطیل	مختلف الاضلاع	مستطیل	هندسه بنا
یک ایوانی	چهارصفه	چهارصفه	دوایوانی	دوایوانی	ساختار بنا
شمالی-جنوبی	شمالی-جنوبی	شمالی-جنوبی	شمالی-جنوبی	شرقی-غربی	دورن
دو	یک	یک	دو	دو	طبقات

بررسی و ارزیابی عوامل موثر بر ثبت بناهای تاریخی صفی آباد

ویژگی های معماری این خانه ها بر اساس معیارهای اصلی در جدول (۳) به طور خلاصه آمده است. نظم هندسی این خانه ها بر مبنای اقلیم و فرهنگ، افزون بر حس تعلق، به ساختار معماری بافت منطقه هویت و شخصیت بخشیده است. در حال حاضر بیشتر خانه ها در بافت روستایی قدیم از ایوان ورودی و حیاط مرکزی و بادگیر برخوردارند. از این رو ضرورت به کارگیری از روش های بومی معماری و عناصر کالبدی این خانه ها را می توان با توجه به اقلیم این منطقه در بافت روستایی امروز، مورد توجه قرار داد.

جدول ۳: عوامل تأثیرگذار در شکل گیری خانه های سنتی صفی آباد

ویژگی معماری	زیر معیارها	معیار اصلی
مرتفع نمودن دیوارهای بنا برای ایجاد سایه ایجاد معابر با با طاق های طویل رومی پیوسته به کارگیری حیاط مرکزی حوض در وسط حیاط عمیق تر کردن ایوان جنوبی تالار حوض خانه و بادگیر برای تهویه هوا جهت گیری مناسب بادگیر و جذب حداکثر باد مطلوب به کارگیری روزنه های کوچک در جهت کوران هوا به داخل اتاق استفاده از مصالح سنتی و بو مآورد منطقه با ظرفیت حرارتی بالا	شدت تابش خورشید گرمای شدید عدم رطوبت نبود بارش باران	ویژگیهای اقلیمی
تأکید بر درون گرایی در پلان کاربرد هشتی و دالان رعایت سلسله مراتب برای دسترسی به فضاهای	محرمیت	فرهنگی و اجتماعی

<p>گوناگون خانه حیاط مرکزی نداشتن پنجره در طبقات همکف دو طبقه ساختن بنا</p>		
<p>انعطا پذیری و عملکردچندگانه اتا قها اتا قهای کوچک برای خلوت گزینی طراحی پنج دری و سه دری و اتاق شکم دریده، تالار حوض خانه در هنگام پذیرایی از مهمانان</p>	شیوه زندگی	
<p>نزدیکی به مزارع افزدون هسته باغ در مجاورت بنا</p>	کشاورزی باغداری دامداری	اقتصادی
<p>وجود برج در نزدیکی ورودی یا متصل به آن مرتفع نمودن بناها</p>	حمله یاعیان و غارنگران تدابیر دفاعی در نزاع میان روستایی	امنیتی

جدول ۳: تحلیل نقاط قوت بناهای موردی با ویژگی های ملموس و ناملموس

خانه لطفی	خانه ابراهیمی ۲	خانه ابراهیمی ۱	خانه اژدریان	فاکتور های بارزش
 <p>ماخذ: نجفی، ۱۳۹۲</p>	 <p>ماخذ: نجفی، ۱۳۹۲</p>	 <p>ماخذ: نجفی، ۱۳۹۲</p>	 <p>ماخذ: نجفی، ۱۳۹۲</p>	نقشه
قاجار	صفوی	افشاریه-زندیه	صفوی	قدمت
برجاماندن قسمت عمده ای از توده تاریخی بنا	حفظ نسبی اصالت تاریخی بنا	قابلیت مرمت توده بجامانده	اصالت فرم تاریخی بنا	وضع موجود

<p>- مرتفع نمودن دیوارهای بنا برای ایجاد سایه</p> <p>- ایجاد معابر با با طاق های طویل رومی پیوسته</p> <p>- رعایت مقیاس فضایی دالان های ارتباطی</p>	<p>-پرهیز از تشخیص -رعایت مقیاس فضایی بازشوها</p> <p>-پرهیز از ارتفاع بلند اتاقها</p> <p>-تامین نیازهای مختلف افراد ساکن</p>	<p>-حفظ حریم خصوصی</p> <p>-تفکیک مراحل دسترسی</p> <p>-قابلیت کنترل و امنیت</p>	<p>- ایجاد معابر با با طاق های طویل رومی پیوسته</p> <p>-تفکیک مراحل دسترسی</p> <p>تناسبات فضای باز و بسته</p> <p>- مرتفع نمودن دیوارهای بنا برای ایجاد سایه</p>	<p>مردم واری</p>	
<p>-افزدون هسته باغ در مجاورت بنا</p> <p>- وجود برج در نزدیکی ورودی یا متصل به آن</p> <p>مرتفع نمودن بناها و عملکرد چند گانه</p>	<p>اعتدال در تزیینات</p> <p>-استفاده از تزیینات کاربردی</p> <p>-میانه روی دروسعت بنا</p> <p>-ایجاد فضاهای چند عملکردی</p>	<p>-توسعه توده بر اساس اقلیم و تعداد خانوار</p> <p>-همنشینی سطوح پر و خالی با درصد منطقی</p>	<p>- انعطاف پذیری و عملکرد چندگانه اتاقها</p> <p>- استفاده از آبهای سطحی جهت آبیاری</p> <p>- حرکت و ذخیره آب در پلانها جهت توازن</p>	<p>پرهیز از بیهودگی</p>	
<p>-احداث منازل در نزدیکی به مزارع</p> <p>- جهت گیری مناسب بادگیر و جذب حداکثر باد مطلوب</p> <p>- تالار حوض خانه و بادگیر برای تهویه هوا</p>	<p>-مکانیابی مناسب -تامین آسایش حرارتی و برودتی با بکار گیری بادگیرها</p> <p>حوض آب و مسیر حرکتی آب در پلان</p>	<p>-چرخش موثر هوا در طاقهای قوسی</p> <p>-اقتصادی بودن به دلیل استفاده کم از مصالح گران قیمت</p> <p>-توان بالقوه جهت تبادل حرارت به دلیل ضخامت زیاد و دو جداره بودن</p>	<p>-استفاده از مصالح سنتی و بو م آورد منطقه با ظرفیت حرارتی بالا</p> <p>-تالار حوض خانه و بادگیر برای تهویه هوا</p> <p>جهت گیری مناسب بادگیر و جذب حداکثر باد مطلوب</p>	<p>خودبسندهی</p>	<p>نقاط قوت</p>

<p>-جهت سکونت تابستانه و حفظ پایداری بنا</p> <p>-عدم انتقال رطوبت به بالا بواسطه وجود زیر زمین و سردابه در ابنیه قدیمی</p> <p>-فضای خنک و تابستانه در جهت معماری پایدار</p>	<p>رعایت اصل تقارن در ورودی و شکل گیری سکوها</p> <p>- استفاده از مصالح بومی و متخصصین محلی</p>	<p>-تزئینات و زیبایی</p> <p>-تناسب سطوح بازشوها با اقلیم</p> <p>-جهت گیری بازشوها به حیاط مرکزی</p>	<p>-استفاده از سنگ و آجر در کف سازی های داخلی و خارجی و پایین بودن ضریب انتقال حرارت و جذب آن ، همسازی با اقلیم پایین بودن هزینه برای ساختمان به دلیل استفاده از مصالح بومی و متخصصین محلی</p>	<p>نیارش</p>	
<p>-هماهنگی و یکنواختی در بافت</p> <p>- تالار حوض خانه در هنگام پذیرایی از مهمانان</p> <p>- حیاط مرکزی</p> <p>- کاربرد هشتی و دالان</p> <p>- تأکید بر درون گرایی در پلان</p>	<p>-هماهنگی و یکنواختی در بافت</p> <p>- تالار حوض خانه در هنگام پذیرایی از مهمانان</p> <p>- حیاط مرکزی</p> <p>- کاربرد هشتی و دالان</p> <p>- تأکید بر درون گرایی در پلان</p>	<p>-انعطاف پذیری و عملکردچندگانه اتا قها</p> <p>-اتا قهای کوچک برای خلوت گزینی</p> <p>-طراحی پنج دری و سه دری و اتاق شکم دریده،</p> <p>-تالار حوض خانه در هنگام پذیرایی از مهمانان</p>	<p>-تأکید بر درون گرایی در پلان</p> <p>-کاربرد هشتی و دالان</p> <p>-رعایت سلسله مراتب برای</p> <p>-دسترسی به فضاهای گوناگون خانه</p> <p>-حیاط مرکزی</p> <p>-نداشتن پنجره در طبقات همکف</p> <p>-دو طبقه ساختن بنا</p>	<p>درونگرایی</p>	
<p>اصالت درطراحی</p> <p>اصالت مصالح به کار رفته</p> <p>اصالت مهارت ها</p> <p>اصالت در کیفیت</p> <p>استقرار</p>	<p>اصالت درطراحی</p> <p>اصالت مصالح به کار رفته</p> <p>اصالت مهارت ها</p> <p>اصالت در کیفیت</p> <p>استقرار</p>	<p>اصالت درطراحی</p> <p>اصالت مصالح به کار رفته</p> <p>اصالت مهارت ها</p> <p>اصالت در کیفیت</p> <p>استقرار</p>	<p>اصالت درطراحی</p> <p>اصالت مصالح به کار رفته</p> <p>اصالت مهارت ها</p> <p>اصالت در کیفیت</p> <p>استقرار</p>		

ارزش مهارت و تکنیکهای ساخت ارزش اعتقادی ارزش احساسی ارزش هویت ارزش علمی ارزش خاص بودن ارزش کاربردی ارزش مکانی ارزش اقتصادی ارزش قدمت دیرینگی بنا -شکل دادن به خاطرات گروهی -دربار داشتن رویدادهای مهم تاریخی -ارتباط آثار با محیط شکل گیری -هماهنگی با محیط	ارزش مهارت و تکنیکهای ساخت ارزش اعتقادی ارزش احساسی ارزش هویت ارزش علمی ارزش خاص بودن ارزش کاربردی ارزش مکانی ارزش اقتصادی ارزش قدمت دیرینگی بنا -شکل دادن به خاطرات گروهی -دربار داشتن رویدادهای مهم تاریخی -ارتباط آثار با محیط شکل گیری -هماهنگی با محیط	ارزش مهارت و تکنیکهای ساخت ارزش اعتقادی ارزش احساسی ارزش هویت ارزش علمی ارزش خاص بودن ارزش کاربردی ارزش مکانی ارزش اقتصادی ارزش قدمت دیرینگی بنا -شکل دادن به خاطرات گروهی -دربار داشتن رویدادهای مهم تاریخی -ارتباط آثار با محیط شکل گیری -هماهنگی با محیط	ارزش مهارت و تکنیکهای ساخت ارزش اعتقادی ارزش احساسی ارزش هویت ارزش علمی ارزش خاص بودن ارزش کاربردی ارزش مکانی ارزش اقتصادی ارزش قدمت دیرینگی بنا -شکل دادن به خاطرات گروهی -دربار داشتن رویدادهای مهم تاریخی -ارتباط آثار با محیط شکل گیری -هماهنگی با محیط	ارزشهای اثر تاریخی
--	---	--	---	--------------------

خانه حاج فضل الله نجفی	خانه محمد نجفی	خانه احمد نجفی	خانه خان تقوی	فاکتورهای بارز
---------------------------	----------------	----------------	---------------	----------------

 ماخذ: نجفی، ۱۳۹۲	 ماخذ: نجفی، ۱۳۹۲	 ماخذ: نجفی، ۱۳۹۲	 ماخذ: نجفی، ۱۳۹۲	نقشه	
صفوی	قاجار	صفوی	صفوی	قدمت	
برجاماندن قسمت عمده ای از توده تاریخی بنا	حفظ نسبی اصالت تاریخی بنا	قابلیت مرمت توده بجامانده	اصالت فرم تاریخی بنا	وضع موجود	
-پرهیز از تشخیص رعایت مقیاس فضایی بازشوها -پرهیز از ارتفاع بلند اتاقها -تامین نیازهای مختلف افراد ساکن	- مرتفع نمودن دیوارهای بنا برای ایجاد سایه -ایجاد معابر با با طاق های طویل رومی پیوسته - رعایت مقیاس فضایی دالان های ارتباطی	- ایجاد معابر با با طاق های طویل رومی پیوسته -تفکیک مراحل دسترسی تناسب فضای باز و بسته	-حفظ حریم خصوصی -تفکیک مراحل دسترسی -قابلیت کنترل و امنیت	مردم واری	
-افزدون هسته باغ در مجاورت بنا - وجود برج در نزدیکی ورودی یا متصل به آن مرتفع نمودن بناها و عملکرد چند گانه	اعتدال در تزیینات -استفاده از تزیینات کاربردی -میانه روی دروسعت بنا -ایجاد فضاهای چند عملکردی	-توسعه توده بر اساس اقلیم و تعداد خانوار -همنشینی سطوح پر و خالی با درصد منطقی	- انعطاف پذیری و عملکرد چندگانه اتاقها - استفاده از آبهای سطحی جهت آبیاری - حرکت و ذخیره آب در پلانها جهت توازن	پرهیز از بیهودگی	
-استفاده از مصالح سنتی و بوم آورد منطقه با ظرفیت حرارتی بالا -تالار حوض خانه و بادگیر برای تهویه هوا جهت گیری مناسب بادگیر و جذب حداکثر باد مطلوب	-چرخش موثر هوا در طاقهای قوسی -اقتصادی بودن به دلیل استفاده کم از مصالح گران قیمت -توان بالقوه جهت تبادل حرارت به دلیل ضخامت زیاد و دو جداره بودن	-مکانیابی مناسب -تامین آسایش حرارتی و برودتی با بکار گیری بادگیرها حوض آب و مسیر حرکتی آب در پلان	-احداث منازل در نزدیکی به مزارع - جهت گیری مناسب بادگیر و جذب حداکثر باد مطلوب - تالار حوض خانه و بادگیر برای تهویه هوا	خودبسندگی	
-جهت سکونت تابستانه و حفظ پایداری بنا -عدم انتقال رطوبت به بالا بواسطه وجود زیر زمین و سردابه در ابنیه قدیمی -فضای خنک و تابستانه در جهت معماری پایدار	رعایت اصل تقارن در ورودی و شکل گیری سکوها - استفاده از مصالح بومی و متخصصین محلی	-تزیینات و زیبایی -تناسب سطوح بازشوها با اقلیم -جهت گیری بازشوها به حیاط مرکزی	-استفاده از سنگ و آجر در کف سازی های داخلی و خارجی و پایین بودن ضریب انتقال حرارت و جذب آن ، همسازی با اقلیم پایین بودن هزینه برای ساختمان به دلیل استفاده از مصالح بومی و متخصصین محلی	نیارش	

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

<p>-انعطاف پذیری و عملکرد چندگانه اتاقها -اتاقهای کوچک برای خلوت گزینی -طراحی پنج دری و سه دری و اتاق شکم دریده، -تالار حوض خانه در هنگام پذیرایی از مهمانان</p>	<p>-تأکید بر درون گرایی درپلان -کاربرد هشتی و دالان -رعایت سلسله مراتب برای -دسترسی به فضاهای گوناگون خانه -حیاط مرکزی -نداشتن پنجره در طبقات همکف</p>	<p>-هماهنگی و یکنواختی در بافت - تالار حوض خانه در هنگام پذیرایی از مهمانان - حیاط مرکزی - کاربرد هشتی و دالان - تأکید بر درون گرایی درپلان</p>	<p>-هماهنگی و یکنواختی در بافت - تالار حوض خانه در هنگام پذیرایی از مهمانان - حیاط مرکزی - کاربرد هشتی و دالان - تأکید بر درون گرایی درپلان</p>	<p>درونگرایی</p>	
<p>اصالت در طراحی اصالت مصالح به کار رفته اصالت مهارت ها اصالت در کیفیت استقرار ارزش مهارت و تکنیکهای ساخت ارزش اعتقادی ارزش احساسی ارزش هویت ارزش علمی ارزش خاص بودن ارزش مکانی ارزش اقتصادی ارزش قدمت دیرینگی بنا -شکل دادن به خاطرات گروهی -دربر داشتن رویدادهای مهم تاریخی -ارتباط آثار با محیط شکل گیری -هماهنگی با محیط</p>	<p>اصالت در طراحی اصالت مصالح به کار رفته اصالت مهارت ها اصالت در کیفیت استقرار ارزش مهارت و تکنیکهای ساخت ارزش هویت ارزش علمی ارزش خاص بودن ارزش کاربردی ارزش مکانی ارزش اقتصادی ارزش قدمت دیرینگی بنا -شکل دادن به خاطرات گروهی -دربر داشتن رویدادهای مهم تاریخی -ارتباط آثار با محیط شکل گیری -هماهنگی با محیط</p>	<p>اصالت در طراحی اصالت مصالح به کار رفته اصالت مهارت ها اصالت در کیفیت استقرار ارزش مهارت و تکنیکهای ساخت ارزش اعتقادی ارزش احساسی ارزش هویت ارزش علمی ارزش اقتصادی ارزش قدمت دیرینگی بنا -شکل دادن به خاطرات گروهی -دربر داشتن رویدادهای مهم تاریخی -ارتباط آثار با محیط شکل گیری -هماهنگی با محیط</p>	<p>اصالت در طراحی اصالت مصالح به کار رفته اصالت مهارت ها اصالت در کیفیت استقرار ارزش مهارت و تکنیکهای ساخت ارزش اعتقادی ارزش احساسی ارزش هویت ارزش کاربردی ارزش مکانی ارزش اقتصادی ارزش قدمت دیرینگی بنا -شکل دادن به خاطرات گروهی -دربر داشتن رویدادهای مهم تاریخی -ارتباط آثار با محیط شکل گیری -هماهنگی با محیط</p>	<p>ارزشهای اثر تاریخی</p>	

خانه غلامی	خانه کربلایی عباس لطفی	فاکتورهای بارز
 <p>ماخذ: نجفی، ۱۳۹۲</p>	 <p>ماخذ: نجفی، ۱۳۹۲</p>	<p>نقشه</p>
<p>صفوی</p>	<p>صفوی</p>	<p>قدمت</p>

وضع موجود		نقاط قوت
اصالت فرم تاریخی بنا	قابلیت مرمت توده بجامانده	
مردم واری	<ul style="list-style-type: none"> - حفظ حریم خصوصی - تفکیک مراحل دسترسی - قابلیت کنترل و امنیت - تناسب فضای باز و بسته 	
پرهیز از بیهودگی	<ul style="list-style-type: none"> - توسعه توده براساس اقلیم و تعداد خانوار - همنشینی سطوح پر و خالی با درصد منطقی - حرکت و ذخیره آب در پلانها جهت توازن 	
خودبسندگی	<ul style="list-style-type: none"> - مکانیابی مناسب - تامین آسایش - حرارتی و برودتی با بکار گیری بادگیرها حوز اب و مسیر حرکتی اب در پلان 	
نیارش	<ul style="list-style-type: none"> - احداث منازل در نزدیکی به مزارع - جهت گیری مناسب بادگیر و جذب حداکثری باد مطلوب - تالار حوض خانه و بادگیر برای تهویه هوا 	
درونگرایی	<ul style="list-style-type: none"> - استفاده از سنگ و آجر در کف سازی های داخلی و خارجی و پایین بودن ضریب انتقال حرارت و جذب آن ، همسازی با اقلیم - پایین بودن هزینه برای ساختمان به دلیل استفاده از مصالح بومی و متخصصین محلی - تزئینات و زیبایی - تناسب سطوح بازشوها با اقلیم - جهت گیری بازشوها به حیاط مرکزی - پایین بودن هزینه برای ساختمان به دلیل استفاده از مصالح بومی و متخصصین محلی 	
هماهنگی و یکنواختی در بافت	<ul style="list-style-type: none"> - تالار حوض خانه در هنگام پذیرایی از مهمانان - حیاط مرکزی - کاربرد هشتی و دالان - تأکید بر درون گرایی درپلان 	
هماهنگی و یکنواختی در بافت	<ul style="list-style-type: none"> - تعرض نکردن به حریم همسایه، فاقد پنجره رو به کوچه، بام بلند - حیاط مرکزی - کاربرد هشتی و دالان - تأکید بر درون گرایی درپلان 	

اصالت در طراحی	اصالت در طراحی	ارزشهای اثر تاریخی	
اصالت مصالح به کار رفته	اصالت مصالح به کار رفته		
اصالت مهارت ها	اصالت مهارت ها		
اصالت در کیفیت	اصالت در کیفیت		
استقرار	استقرار		
ارزش مهارت و تکنیکهای ساخت	ارزش مهارت و تکنیکهای ساخت		
ارزش اعتقادی	ارزش اعتقادی		
ارزش احساسی	ارزش احساسی		
ارزش هویت	ارزش خاص بودن		
ارزش علمی	ارزش کاربردی		
ارزش اقتصادی	ارزش مکانی		
ارزش قدمت	ارزش اقتصادی		
دیرینگی بنا	ارزش قدمت		
-شکل دادن به خاطرات گروهی	دیرینگی بنا		
-دربار داشتن رویدادهای مهم تاریخی	-شکل دادن به خاطرات گروهی		
-ارتباط آثار با محیط	-دربار داشتن رویدادهای مهم تاریخی		
شکل گیری	-ارتباط آثار با محیط		
-هماهنگی با محیط	شکل گیری		
	-هماهنگی با محیط		

نتیجه گیری

هدف از پژوهش حاضر ارزیابی الگوهای معماری بناهای باقابلیت ثبت میراثی و واجد ارزش تاریخی (نمونه موردی: بخش صفی آباد-اسفراین) می باشد. با توجه به نتایج بناهای بخش صفی آباد به ترتیب شامل خانه اژدریان، خانه ابراهیمی ۱، خانه ابراهیمی ۲، خانه لطفی، خانه خان تقوی، خانه احمد نجفی، خانه محمد نجفی، خانه، حاج فضل الله نجفی، خانه کربلایی عباس لطفی و خانه غلامی است. هرکدام دارای ارزش و اصالت می باشند و مطابق با معیارهای سازمان فرهنگی می باشند و قابلیت ثبت میراثی دارند.

ثبت بنا در فهرست آثار ملی هر چند که تا حدودی منجر به حفاظت کالبدی بنا می گردد اما به منظور امکان احیاء اثر و حوزه نفوذ آن، حفاظت از ارزشها و ظرفیتهای بنا ضروری می باشد. ثبت اثر و حفاظت از آن زمانی منجر به احیاء بنا و ارتقاء کیفیت زندگی در بافت تاریخی پیرامون خود خواهد شد که برنامه های مدون برای حفاظت و نحوه بهره وری از هر یک از بناهای ثبت شده وجود داشته باشد. اجرای قوانین و کنترل تغییرات با قاطعیت و تحت نظارت مدیریتی متخصص و متعهد انجام شود. حفاظت از آثار ملی به عنوان یک وظیفه در رأس سیاستهای تمامی دستگاههای دولتی و عمومی قرارگیرد. در کنار سیاستهای بازدارنده از تخریب اثر مجموعههای از سیاستهای کارآمد تشویقی و حمایتی برای امر- حفاظت و احیاء آثار ملی بکار گرفته شود.

جدول ۴: بررسی تهدیدات بناها و ارائه راهکارهای پیشنهادی

پیشنهاد	فرصت	تهدید	بنای با ارزش
<p>-مرمت بنا -تغییر کاربری بنا به فضای اقامتی - توریستی</p>	<p>اصالت فرم تاریخی بنا</p>	<p>-کاربری نامناسب -بی توجهی ساکنین به اصالت تاریخی</p>	<p>خانه اژدریان</p>
<p>-مرمت بنا - حفظ کاربری مسکونی -اسکان براساس ظرفیت بنا و سرانه خانوار</p>	<p>-قابلیت مرمت توده بجا مانده</p>	<p>-تفکیک قسمتی از توده تاریخی بنا و از بین رفتن اصالت فرم تاریخی -اسکان خارج از ظرفیت - بی توجهی ساکنین به اصالت تاریخی بنا</p>	<p>خانه ابراهیمی ۱</p>
<p>-مرمت بنا - تخریب قسمت جدید و بازسازی بنا -حفظ کاربری مسکونی</p>	<p>-برجاماندن قسمت عمده ای از توده تاریخی بنا -حفظ نسبی اصالت تاریخی بنا</p>	<p>-مداخله غیر اصولی در توده تاریخی بنا -مداخله غیر اصولی در تغییر نما قسمت هایی از توده تاریخی -بی توجهی ساکنین به اصالت تاریخی بنا -ناهماهنگی بین قسمت های تاریخی و جدید -چند مالکیتی بودن بنا</p>	<p>خانه ابراهیمی ۲</p>
<p>-مرمت بنا -تخریب قسمت جدید و بازسازی بنا -تغییر کاربری بنا به فضای فرهنگی -اقامتی</p>	<p>-حفظ اصالت بنا - وضعیت نسبتا خوب بنا</p>	<p>- تخریب و نوسازی غیر اصولی قسمتی از بنا -بی توجهی ساکنین به اصالت تاریخی بنا - بلا استفاده بودن قسمتی از بنا به دلیل فرسودگی بیش از حد</p>	<p>خانه لطفی</p>
<p>- در صورت امکان تعدیل در ارتفاع بنا -هماهنگی بدنه داخلی و خارجی بنا از نظر مصالح با بدنه</p>	<p>برجاماندن قسمت عمده ای از توده تاریخی بنا</p>	<p>-تخریب و نوسازی غیر اصولی قسمتی از بنا -ناهماهنگی مصالح بکار رفته و بازشوها یا سبک تاریخی محله -بلا استفاده بودن قسمتی از بنا به دلیل فرسودگی بیش از حد -ناهماهنگی ریخت بنا با معماری تاریخی</p>	<p>خانه خان تقوی</p>

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

<p>-همه‌هنگ ساختن ابعاد و مصالح بازشوها با بدنه</p> <p>-مرمت توده تاریخی باقیمانده</p> <p>-حفظ کاربری مسکونی</p>		<p>محله</p>	
<p>-متروکه بودن</p> <p>-تغییر کاربری</p> <p>-مداخله غیر اصولی</p> <p>-بی توجهی به فضای سبز</p>	<p>-برجاماندن قسمت‌عمده ای از توده تاریخی بنا</p> <p>-حفظ نسبی اصالت تاریخی بنا</p>	<p>-متروکه بودن</p> <p>-تغییر کاربری</p> <p>-مداخله غیر اصولی</p> <p>-بی توجهی به فضای سبز</p>	<p>خانه احمد نجفی</p>
<p>-مرمت بنا</p> <p>-تخریب قسمت جدید و بازسازی بنا</p> <p>-حفظ کاربری مسکونی</p>	<p>برجاماندن قسمت عمده ای از توده تاریخی بنا</p>	<p>-کاربری نامناسب</p> <p>-بی توجهی ساکنین به اصالت تاریخی</p>	<p>خانه محمد نجفی</p>
<p>-مداخله غیر اصولی</p> <p>-بی توجهی به فضای سبز</p>	<p>-حفظ اصالت بنا</p> <p>-وضعیت نسبتاً خوب بنا</p>	<p>-تفکیک قسمتی از توده تاریخی بنا و از بین رفتن اصالت فرم تاریخی</p> <p>-اسکان خارج از ظرفیت</p> <p>-بی توجهی ساکنین به اصالت تاریخی</p>	<p>خانه حاج فضل الله نجفی</p>
<p>-متروکه بودن</p> <p>-تغییر کاربری</p> <p>-مداخله غیر اصولی</p> <p>-بی توجهی به فضای سبز</p>	<p>-حفظ اصالت بنا</p> <p>-وضعیت نسبتاً خوب بنا</p>	<p>-بی توجهی ساکنین به اصالت تاریخی بنا</p> <p>-بلا استفاده بودن قسمتی از بنا به دلیل فرسودگی بیش از حد</p>	<p>خانه کربلایی عباس لطفی</p>
<p>-مرمت بنا</p> <p>-تغییر کاربری بنا به فضای اقامتی - توریستی</p>	<p>-حفظ اصالت بنا</p> <p>-وضعیت نسبتاً خوب بنا</p>	<p>-مداخله غیر اصولی در توده تاریخی بنا</p> <p>-مداخله غیر اصولی در تغییر نما</p> <p>قسمت هایی از توده تاریخی</p> <p>-بی توجهی ساکنین به اصالت تاریخی بنا</p>	<p>خانه غلامی</p>

به منظور افزایش امکان حفظ و احیاء بناهای ثبت شده در فهرست آثار ملی و همچنین ترغیب و تشویق عموم برای ثبت و حفاظت از آثار ارزشمند و تاریخی، رفع ابهامات متون قانونی و تعریف صریح و واضح از میراث فرهنگی، انتفاع مادی و معنوی

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

مالکین از اثر ثبت شده به عنوان یکی از مهمترین عوامل تأثیرگذار بر جذب سرمایه گذاری در بافت های تاریخی، بهره گیری از پیمانکاران و نیروهای متخصص و متعهد و اصلاح ساختار موجود سازمان میراث فرهنگی، رویکرد یکپارچه و هماهنگ سازمانهای مربوطه از جمله استانداری، سازمان میراث فرهنگی، شهرداری ها، سازمان مسکن و شهرسازی، دادگاه ها و همچنین تعامل بخش دولتی، تجاری، جوامع محلی و جوامع علمی که موجب تقویت اعتماد و مشارکت عموم و در نهایت منجر به پاسخگویی به نیازهای منطقی مخاطبین خواهد شد.

منابع

احمدی، زهرا (۱۳۹۱)، «بازخوانی نقش گمشده حیات مرکزی در دست‌یابی به معماری پایدار»، نشریه شهر و معماری بومی، شماره ۲، صص ۴۰-۴۵.

پیرنیا، محمد کریم (۱۳۸۴)، سبک شناسی معماری ایرانی، سروش دانش، تهران.

شماعی، علی. (۱۳۸۰). "توسعه فیزیکی شهر یزد بر بافت قدیم و راهکارهای ساماندهی و احیای آن". رساله دکتری، تهران: دانشگاه تهران.

صمدی(۱۳۹۲) میراث فرهنگی در حقوق داخلی و بین الملل(جلد ۱ و ۲)، تهران، سازمان میراث کشور